

DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 30

(2003–2004)

Om lov om endringer i introduksjonsloven og utlendingsloven

*Tilråding fra Kommunal- og regionaldepartementet av 19. desember 2003,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Innledning

Kommunal- og regionaldepartementet fremmer med dette forslag om endringer i lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) og lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven).

De foreslåtte endringene i introduksjonsloven innebærer en begrensning av personkretsen som har rett og plikt til introduksjonsprogram, ved at kommunene kun er forpliktet til å tilby introduksjonsprogram etter introduksjonsloven til personer som er bosatt etter avtale mellom utlendingsmyndighetene og kommunen. Samtidig utvides gruppen som kommunene kan velge å tilby slikt program.

Det foreslås videre at utlendingsloven § 34 a endres ved at det inntas en hjemmel for oversending av opplysninger til andre Schengen- og Dublinland i bortvisnings- og utvisningssaker. Lovendringen ble vedtatt av Stortinget 12. juni 2003, men ble ved inkurie opphevet ved nytt lovvedtak 19. juni 2003.

2 Forslag til endringer i introduksjonsloven

2.1 Bakgrunn for lovforslaget

Lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) ble vedtatt av Stortinget 12. juni 2003 og trådte i kraft 1. september samme år som en frivillig ordning. Fra 1. september 2004 vil loven være obligatorisk for alle landets kommuner. Formålet med loven er å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, samt å gi kommunene en bedre rettslig ramme for sitt integreringsarbeid overfor nyankomne innvandrere.

Loven pålegger kommunene å tilrettelegge introduksjonsprogram for en nærmere definert personkrets, så sant disse er bosatt i kommunen. Kommunens plikt korresponderer med en rett for den enkelte til å delta i ordningen. Det stilles i lovteksten ikke krav om at vedkommende er bosatt etter avtale mellom utlendingsmyndighetene og kommunen. Også personer som på egenhånd flytter fra et asylmottak og etablerer seg i en kommune (selvboettere) omfattes av loven.

Under kommunalkomiteens behandling av Ot.prp. nr. 28 (2002–2003) pekte komiteen på at dagens bosettingsmodell tar utgangspunkt i styrt bosetting. Dersom enhver som finner bolig på egen-

hånd skal ha krav på tilbud om introduksjonsprogram i vedkommende kommune, kan dette bidra til økt bosettingspress i sentrale områder, særlig Oslo. Komiteen var dessuten bekymret for at endringer i kriteriene for bosetting skulle undergrave nåværende bosettingsmodell som har fokus på rett person til rett kommune. Det kan føre til at kommunene ikke klarer å tilby gode programmer, da de ikke vil ha kontroll over bosettingen. Komiteens flertall gikk derfor imot at kommunene skulle bli forpliktet til å tilby introduksjonsprogram til nyankomne innvandrere som bosetter seg i en kommune på egenhånd. På denne bakgrunn gjorde Stortinget en tilføyelse i departementets lovutkast § 3 fjerde ledd, hvor departementet gis hjemmel til å fastsette nærmere retningslinjer om kommunens ansvar. Samtidig ba Stortinget regjeringen i vedtak 16. juni 2003 fastsette retningslinjer om at kommunen kun har plikt til å tilby introduksjonsprogram etter introduksjonsloven til personer som er bosatt etter avtale mellom Utlendingsdirektoratet (UDI) og kommunen.

Stortingets anmodning innebærer en innsnevring av personkretsen som har rett til introduksjonsprogram etter introduksjonsloven. Det fremmes med dette forslag om enkelte endringer i introduksjonsloven for å imøtekomme Stortingets anmodning.

2.2 Gjeldende ordninger

2.2.1 Bosetting av nyankomne innvandrere

Det klare utgangspunkt er at personer med lovlig opphold i Norge har anledning til å bosette seg hvor de selv måtte ønske. Retten til fritt å velge sitt bosted er et sentralt prinsipp som bl.a. er slått fast i internasjonale menneskerettighetskonvensjoner. Personer med tilbud om opphold i statlig mottak, og som velger å flytte fra mottaket til en kommune på egenhånd, uten at det er inngått avtale mellom UDI og kommunen, har imidlertid ikke uten videre rett til alle velferdsgoder i tilflyttingskommunen. Ved søknad om sosialhjelp kan tilflyttingskommunen henvise til tilbudet i mottaket, dersom kommunen ikke mottar integreringstilskudd for vedkommende og dersom det ikke er åpenbart urimelig å kreve at vedkommende benytter seg av tilbudet i mottaket, jf. forskrift 4. desember 1992 nr. 915 til lov om sosiale tjenester mv. § 1–2. I så fall må vedkommende selv ta ansvar for egen etablering i kommunen.

Dagens institusjonaliserte bosettingsordning legger stor vekt på den enkeltes ønske om bosted. Sannsynligheten for at vedkommende blir boende i

bosettingskommunen er større dersom den nyankomne innvandreren selv har ønsket å bosette seg nettopp der, kanskje på grunn av allerede bosatt familie/venner, tilbud om arbeid, nærhet til helse-/utdanningsinstitusjon eller liknende. Dagens bosettingsordning, som ble innført i 2002, er ment å bidra til redusert sekundærflytting (flytting fra bosettingskommunen før man er blitt selvhjulpen) og mindre ressursbruk i UDI mht. å skaffe kommuneplasser. Erfaringene fra den siste tiden viser også redusert sekundærflytting. Ordningen skal samtidig bidra til at kommunene samlet skaffer plasser til alle som får opphold i Norge og trenger bistand til etablering. Kommunenes Sentralforbund (KS) har fått en mer aktiv rolle i arbeidet med å stimulere kommunene til å bosette innvandrere, bl.a. gjennom informasjon og tilrettelegging for interkommunalt samarbeid.

Som en del av den nye bosettingsordningen opprettet Kommunal- og regionaldepartementet et nasjonalt utvalg for bosetting av flyktninger. Utvalget har tre representanter for kommunesektoren og tre representanter for staten, og skal:

- Innen 1. mai hvert år fastsette det totale bosettingsbehovet for kommende år.
- Fordele det totale bosettingsbehovet på fylkene med utgangspunkt i folketall i fylket, oversikt over hvor flyktningene ønsker å bosette seg og UDIs erfaringer med tidligere bosetting. Utlendingsdirektoratet lager, i samarbeid med KS, grunnlagsmaterialet for fordelingen.
- Foreta en ny fordeling til fylkene når det estimerte bosettingsbehovet endrer seg med mer enn 1000 personer opp eller ned.
- Rapportere til Kommunal- og regionaldepartementet om utvalgets arbeid og måloppnåelse innen 20. januar i bosettingsåret, og komme med en vurdering av måloppnåelsen og eventuelle tiltak som kan sikre en bedre måloppnåelse.

I samarbeid med KS fordeler UDIs regionkontorer antall nyankomne innvandrere som skal bosettes i fylket på den enkelte kommune. På bakgrunn av denne fordelingen anmoder UDI kommunen om å bosette et visst antall personer. Kommunen «svarer på» denne anmodningen ved å fatte vedtak om bosetting av et bestemt personantall. Ordningen bygger på frivillighet og dialog, og det er opp til den enkelte kommune å avgjøre hvor mange den ønsker å bosette, samt tidspunktet for bosettingen.

Etter dagens praksis fatter UDI som hovedregel vedtak om bosetting av bestemte navngitte personer i en konkret kommune først etter å ha klarert bosettingen med både kommunen og innvandreren selv. Vedtaket kan ikke påklages av den enkelte, jf.

forskrift 21. desember 1990 nr. 1028 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften) § 60 tredje ledd.

Erfaringer med dagens bosettingsordning

Arbeidet med fordeling til fylkene i nasjonalt utvalg for bosetting, og samarbeidet mellom KS og UDIs regionkontorer om det antall personer hver kommune skal anmodes om å bosette, fungerer etter intensjonen. I enkelte regioner har flere kommuner gått sammen og tatt et større ansvar for fordelingen og bosettingen gjennom interkommunalt samarbeid. Ordningen synes imidlertid ikke å innfri forventningen om at alle som får opphold, kan bosettes raskere og i områder de har en tilknytning til.

For å redusere sekundærflyttingen har kommunesektoren ønsket å vektlegge innvandrernes tilknytning og egne ønsker om bosted. Det betyr i praksis at flere må bosettes i Østlandsområdet, noe som i liten grad har latt seg gjennomføre, da kommunene i dette området ikke bosetter mange nok. Ordningen forutsetter at kommunene tilbyr plasser til alle som skal bosettes og lar UDI vurdere hvor den enkelte skal bo. Kommunene tilbyr ikke mange nok plasser, og de deltar til dels i stor grad når det gjelder vurderingen av hvem de skal bosette. De minst attraktive innvandrerne blir dermed værende urimelig lenge i mottak, og oppfattes som vanskelige å bosette fordi ingen kommune vil «ha dem». Det er generell enighet om at lang oppholdstid i mottak er uheldig. Dette gjelder særlig for personer med psykiske lidelser. Det er derfor ekstra bekymringsfullt at nettopp disse personene blir værende svært lenge i mottak.

Bosettingsordningen har således svakheter som for mange medfører unødvendig lange opphold i mottak. Det betyr store utgifter for staten til drift av mottak, og det betyr at arbeidet med integrering i kommunene etter bosetting tar lenger tid. Sist, men ikke minst, betyr det at den enkelte innvandreren bruker lenger tid på å komme i gang med et normalt liv i Norge, tilpasse seg arbeidslivet og bruke sine ressurser til beste både for ham/henne og for samfunnet.

Særlig om bosetting av overføringsflyktninger, jf. introduksjonsloven § 2 første ledd bokstav b

Stortinget bestemmer hvor mange overføringsflyktninger Norge skal ta imot hvert år, og dette tallet inngår i det nasjonale bosettingsutvalgets vurdering av bosettingsbehovet. Gjeldende stortingsvedtak innebærer en kvote på 750 overføringsflyktninger i året, men på grunn av et «etterslep» både i inn-

vilgelser på kvoten og i bosettingsarbeidet, antas antall overføringsflyktninger som skal bosettes i 2003 å bli ca. 1 550. Overføringsflyktninger bosettes normalt direkte i en kommune når de kommer til landet, uten å gå veien om mottak. Til grunn for kommunebosettingen ligger en avtale mellom UDI og den enkelte kommune, etterfulgt av et vedtak fattet av UDI, jf. ovenfor.

Særlig om bosetting av familiemedlemmer til personer som omfattes av introduksjonsloven (familiegjenforente), jf. introduksjonsloven § 2 første ledd bokstav d

Ved innvilget oppholds- eller arbeidstillatelse ankommer familiemedlemmer til personer som nevnt i introduksjonsloven § 2 første ledd bokstav a – c (familiegjenforente) kommunen herboende er bosatt i direkte fra utlandet, uten et mellomliggende opphold i mottak. Antall personer mellom 18 og 55 år (introduksjonslovens personkrets) som fikk oppholds- eller arbeidstillatelse på grunn av familiegjenforening i 2002 var 1 416¹. Disse personene tas ikke med i anslagene det nasjonale bosettingsutvalget gjør vedrørende bosettingsbehovet for påfølgende år. Det inngås heller ikke avtaler om bosetting mellom UDI og kommunen om bosetting av denne gruppen, og UDI fatter ikke vedtak om bosetting.

2.2.2 Integreringstilskudd

Bosetting av personer som omfattes av introduksjonsloven § 2 utløser for kommunene et statlig tilskudd til integrering. Dagens ordning med integreringstilskudd ble innført i 1991. Tilskuddet skal dekke kommunesektorens gjennomsnittsutgifter til bosetting og integrering av flyktninger og personer med opphold på humanitært grunnlag i bosettingsåret og de fire neste årene. Midlene bevilges over statsbudsjettet og utbetales av UDI. For å få utbetalt tilskuddet må imidlertid kommunen framsette krav overfor UDI. Det er kun nødvendig å fremme krav for det første året. Tilskuddet for de resterende fire årene vil automatisk bli utbetalt til den kommunen hvor vedkommende er registrert som bosatt i Folkeregisteret. Det gis et eget tilskudd til norskopplæring.

Integreringstilskuddet skal medvirke til rask og god bosetting. Det er ment å bidra til at kommunene gjennomfører et planmessig bosettings- og integreringsarbeid, og til at de som blir bosatt, raskest mulig blir selvhjulpne, ved snarlig tilbud om indivi-

¹ Registrert pr. november 2003.

duell kvalifisering (introduksjonsprogram). Det er dog intet vilkår for utbetaling av tilskuddet at vedkommende faktisk tilbys introduksjonsprogram etter introduksjonsloven. Tilskuddet har en gitt sats per år per bosatt person, uavhengig av faktiske utgifter kommunen har knyttet til den enkelte. I 2003 er det samlede tilskuddet for hele femårsperioden på kr 376 000. Dette gjennomsnittsprinsippet innebærer at noen kommuner får mer i tilskudd enn de har utgifter i tilskuddsperioden, mens andre kommuner har nettoutgifter i forbindelse med bosettings- og integreringsarbeidet. Ved flytting skal til- og fraflyttingskommunen dele tilskuddet i flytteåret på grunnlag av en fordelingsnøkkel. Eldre personer og personer med funksjonshemming utløser i tillegg et ekstra engangstilskudd ved bosetting.

I 2002 ble det totalt utbetalt integreringstilskudd for 4 362 personer i aldersgruppen 18 – 55 år (introduksjonslovens personkrets) som ble bosatt i kommunene det året. Av disse ble 2 092 bosatt fra mottak etter avtale mellom kommunen og UDI, mens 658 var overføringsflyktninger som ble bosatt direkte fra utlandet, også etter avtale mellom kommunen og UDI, jf. pkt. 2.2.1. Det ble også utbetalt integreringstilskudd for 196 personer i nevnte aldersgruppe som bosatte seg i kommunene uten at det forelå en avtale mellom kommunen og UDI (selvbosettere), men som kommunen likevel framsette krav om tilskudd for. De øvrige 1 416 personene i aldersgruppen 18 – 55 år kom til kommunene etter å ha fått innvilget familiegjenforening.

2.3 Om lovforslaget

2.3.1 Utgangspunkt

Personer med lovlig opphold i Norge har i prinsippet anledning til å bosette seg hvor som helst i landet. Dette ligger fast også etter Stortingets vedtak.

På bakgrunn av Stortingets anmodningsvedtak 16. juni 2003 foreslår departementet med dette en presisering i introduksjonsloven § 2 nytt annet ledd, slik at det tydelig framgår av lovteksten at rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram bare gjelder nyankomne innvandrere som er bosatt etter særskilt avtale mellom utlendingsmyndighetene og kommunen. Etter forslaget er det bare når det foreligger en særskilt avtale om bosetting at kommunen vil være forpliktet.

Forslaget innebærer ingen endring av selve introduksjonsordningen slik den er regulert i introduksjonsloven. Det foreslås heller ingen modifisering av den individuelle retten og plikten til deltakelse i introduksjonsprogram etter loven. De øvrige vilkårene i introduksjonsloven § 2, dvs. krav til

alder, kvalifiseringsbehov, oppholdsgrunnlag og nylig ankomst til kommunen (to år), skal fortsatt gjelde. Dagens bosettingspraksis foreslås heller ikke endret. Derimot innsnevres kretsen av personer som har rett og plikt etter loven. Kun personer som er bosatt i henhold til avtale, hvorpå utlendingsmyndighetene fatter vedtak om bosetting, dvs. i tråd med hva som er gjeldende ordning i dag, jf. pkt. 2.2.1, omfattes. Personer som etter innvilget opphold flytter fra mottak og bosetter seg på egenhånd i en kommune uten at det er inngått avtale mellom utlendingsmyndighetene og kommunen, vil etter dette verken ha rett eller plikt til introduksjonsprogram. Disse personene vil imidlertid etter dagens ordning få tilbud om norskopplæring, og det legges opp til at de vil være omfattet av departementets forslag til ny lovfestet ordning for opplæring i norsk og samfunnskunnskap for innvandrere som ventes fremmet for Stortinget i 2004.

Med forslaget imøtekommes kommunenes behov for kontroll over bosettingen, i tråd med Stortingets ønske. Dette bør gjøre kommunene i stand til å tilrettelegge individuelle introduksjonsprogrammer så snart som mulig etter bosetting av personer som omfattes av rett og plikt til introduksjonsprogram, jf. introduksjonsloven § 2.

2.3.2 Nærmere om når kommunens ansvar inntre

Etter forslaget kreves en særskilt avtale om bosetting mellom utlendingsmyndighetene og kommunen for at kommunens ansvar etter introduksjonsloven skal inntre. Med dette menes at det må foreligge en reell avtalesituasjon hvor resultatet er basert på enighet mellom utlendingsmyndighetene og den enkelte kommune. Det vil si at den enkelte kommune må ha mulighet til å avslå utlendingsmyndighetenes henstilling om bosetting av enkeltpersoner dersom den skulle ønske det. Dette er i tråd med dagens praksis.

Den enkelte innvandrere blir i dag formelt gjort kjent med kommuneplassen i form av et vedtak fattet av UDI. Vedtaket kan ikke påklages, jf. utlendingsforskriften § 60 tredje ledd. Etter forslaget her vil ingen få rettigheter etter introduksjonsloven uten at det foreligger særskilt avtale om bosetting, jf. ovenfor. Av bevismessige hensyn bør utlendingsmyndighetene derfor sørge for å få en skriftlig bekreftelse på avtalen fra kommunen før det fattes vedtak som nevnt. Det må utarbeides rutiner for at innvandreren sammen med vedtaket også informeres om at han/hun kan ha rettigheter etter introduksjonsloven.

Tidspunktet for bosetting i den enkelte kommu-

ne fastsettes etter nærmere avtale mellom utlendingsmyndighetene og kommunen. Selv om det foreligger særskilt avtale om bosetting, inntre kommunens ansvar først når den nyankomne innvandreren faktisk er bosatt i kommunen, jf. introduksjonsloven § 3 første ledd.

2.3.3 Unntak for familiegjenforente

Ved familiegjenforening innvilges oppholds- eller arbeidstillatelse til familiemedlemmer av personer som allerede har lovlig opphold i Norge. Departementet foreslår at personer som nevnt i introduksjonsloven § 2 første ledd bokstav d (familiegjenforente) unntas fra kravet om bosetting etter særskilt avtale, jf. forslag til § 2 nytt annet ledd annet punktum. Det ville virke svært urimelig om herboendes bostedskommune kunne nekte å ta imot et familiemedlem som allerede har fått oppholds- eller arbeidstillatelse her i landet. Heller ikke etter dagens praksis motsetter kommunene seg slik bosetting. Familiegjenforente unntas fra kravet om bosetting etter særskilt avtale uavhengig av om herboende bosatte seg i kommunen på bakgrunn av slik særskilt avtale eller om vedkommende selvbosatte seg. For øvrig viser departementet til at de alminnelige vilkårene for familiegjenforening må være oppfylt, herunder underholds kravet som ble skjerpet ved to anledninger i 2003, og som vurderes ytterligere skjerpet.

2.3.4 Personer som kommunen kan velge å tilby program

Departementet foreslår en tilføyelse i introduksjonsloven § 3 tredje ledd, slik at en kommune etter eget skjønn kan velge å tilby introduksjonsprogram til personer som har bosatt seg i kommunen uten at det foreligger en særskilt bosettingsavtale mellom kommunen og utlendingsmyndighetene (selvbosettere). Disse personene vil verken ha rett eller plikt til å delta i introduksjonsprogram, de likestilles med andre persongrupper nevnt i introduksjonsloven § 3 tredje ledd. Det er en forutsetning at lovens øvrige vilkår er oppfylt, jf. introduksjonsloven § 2.

Integreringstilskuddet er ment å dekke kommunens utgifter til bosettings- og integreringsarbeid med navngitte personer, jf. pkt. 2.2.2. Introduksjonsloven regulerer en ordning som skal bidra til god integrering, ved at nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet styrkes gjennom et individuelt tilrettelagt introduksjonsprogram. Videre skal introduksjonsprogrammet som hovedregel være gjennomført i løpet av en

to-årsperiode, mens integreringstilskuddet utbetales over fem år. Ved innfrielse av introduksjonslovens målsetting; innvandreren kommer i arbeid eller utdanning etter gjennomført introduksjonsprogram, vil både kommunen og vedkommende selv tjene på dette. Det reelle alternativet vil i mange tilfeller være sosialhjelp, som er begrunnet i andre hensyn og som ikke er innrettet mot overgang til aktiv samfunnsdeltakelse. Det er således ønskelig at kommunene tilbyr introduksjonsprogram også til nyankomne innvandrere som har bosatt seg på egenhånd i kommunen. Forslaget her åpner for dette. Departementet vil vurdere å redusere integreringstilskuddet for selvbosettere som ikke tilbys introduksjonsprogram.

Departementet mener at det er rom for å tolke Stortingets anmodningsvedtak av 16. juni 2003 dit hen at kommunenes ansvar etter introduksjonsloven § 3 første ledd også skal inntre i situasjoner hvor en kommune mottar integreringstilskudd for vedkommende innvandrere. Ved aktivt å fremme krav om og motta integreringstilskudd for en navngitt person, kan det argumenteres for at kommunen har «godtatt» vedkommende innvandrere som bosatt i kommunen, selv om det ikke foreligger særskilt avtale om bosetting. Den enkelte kommune står helt fritt mht. å avgjøre hvorvidt den vil søke om integreringstilskudd eller ikke. Søkes det ikke, eller er det ikke inngått særskilt avtale med utlendingsmyndighetene om bosetting, vil ikke kommunen være forpliktet til å tilby introduksjonsprogram. En slik ordning vil fremme målsettingen med integreringstilskuddet, som er ment å dekke utgifter til bosetting og integrering av nyankomne innvandrere, jf. pkt. 2.2.2, med andre ord introduksjonslovens kjerneområde.

Ønsker Stortinget å forfølge en lovfestet rett til introduksjonsordning også for selvbosettere som kommunen mottar integreringstilskudd for, vil ordlyden i introduksjonsloven § 2 nytt annet ledd kunne se slik ut: «Rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram gjelder bare for personer som er bosatt i kommunen i henhold til særskilt avtale mellom utlendingsmyndighetene og kommunen *eller når kommunen mottar statlig tilskudd til integrering for vedkommende innvandrere*. Kravet om særskilt avtale *eller utbetaling av statlig tilskudd* gjelder likevel ikke for personer som nevnt i § 2 første ledd bokstav d.» Den foreslåtte endringen i introduksjonsloven § 3 tredje ledd (kommunen kan tilby introduksjonsprogram til nyankommet utlending som er bosatt i kommunen uten særskilt avtale) vil i så fall ikke lenger ha praktisk betydning. Det må utarbeides rutiner for at utlendingsmyndighetene varsler vedkommende innvandrere om at kommu-

nen han/hun har bosatt seg i, mottar integreringstilskudd for ham/henne, og at det kan utløse rettigheter etter introduksjonsloven.

2.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

2.4.1 Generelt

Forslag om endringer i introduksjonsloven § 2 nytt annet ledd og § 3 tredje ledd antas ikke å ha økonomisk-administrative konsekvenser av betydning for UDI, Aetat eller fylkesmannsembetene.

Kommunenes utgifter i forbindelse med introduksjonsordningen finansieres gjennom integreringstilskuddet og tilskudd til norskopplæring for voksne innvandrere. Som beskrevet i pkt. 2.2.2 utløser bosetting av personer som omfattes av introduksjonsloven et integreringstilskudd som utbetales fra staten til kommunene, og som skal dekke kommunesektorens gjennomsnittsutgifter til bosetting og integrering i bosettingsåret og de fire neste årene. Så lenge integreringstilskudd også utbetales for personer som kommunene ikke plikter å tilby introduksjonsprogram, vil forslaget her ikke ha umiddelbare konsekvenser for utbetaling av integreringstilskudd fra staten til kommunene. Siden det ikke er mulig på sikkert grunnlag nå å anslå eventuelle merutgifter for kommunene som følge av innføring av obligatorisk introduksjonsordning, kan heller ikke effekten av en innskrenkning av personkretsen anslås sikkert nå.

Introduksjonsloven antas å føre til en intensivring av norskopplæringen. Siden antall personer som kommunene ikke vil være forpliktet til å tilby introduksjonsprogram (selvbosettere) av erfaring vil være relativt lite, samtidig som disse personene vil være omfattet av den statlige tilskuddsordningen for undervisning i norsk og samfunnskunnskap, antas forslaget her ikke å ha økonomisk-administrative konsekvenser av noe omfang for verken staten eller kommunene.

Forslaget her antas ikke ha betydning for kommunenes administrative omkostninger ved implementering av introduksjonsloven.

2.4.2 Særlig om Husbankens bostøtteordning

Utvidelsen av Husbankens bostøtteordning som gjelder fra 1. september 2004 vil innebære økte utgifter for staten. Økningens størrelse avhenger av antall deltakere i introduksjonsordningen og varigheten av introduksjonsprogrammet i det enkelte tilfellet. I tillegg er økningen avhengig av faktorer som bestemmer bostøttens størrelse, bl.a. husstandens boutgifter.

I Ot.prp. nr. 28 (2002–2003) Om lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) er merutgiftene ved en utvidelse av Husbankens bostøtteordning anslått å innebære økte utgifter for staten på anslagsvis 50 mill. kr i 2005, mens den normale årsvirkningen vil inntreffe fra 2007, hvor utgifter som følge av utvidelsen av bostøtteordningen anslagsvis vil ligge rundt 75 mill. kr. På bakgrunn av at det i 2002 ble utbetalt integreringstilskudd for 196 selvbosettere mellom 18 og 55 år (introduksjonslovens personkrets), anslås det at antallet nye husstander berettiget til bostøtte fra Husbanken som følge av forslaget her reduseres med anslagsvis 50 pr. år. Dette antas å føre til at økningen i Husbankens bostøtteordning reduseres med om lag 1 mill. kr i 2005 og 1,7 mill. kr i 2007 i forhold til anslaget i Ot.prp. nr. 28 (2002–2003). Som nevnt i Ot.prp. nr. 28 (2002–2003) vil det være knyttet stor usikkerhet til anslaget, spesielt i forhold til antall bosatte etter avtale og selvbosatte i årene framover.

Regjeringen vil komme nærmere tilbake til innpassing av de økonomisk-administrative konsekvensene av lovforslaget i de årlige forslagene til statsbudsjett.

3 Forslag til endring i utlendingsloven

3.1 Utlendingsloven § 34 a

Stortinget vedtok 12. juni 2003 lov om endringer i utlendingsloven, jf. Ot.prp. nr. 49 (2002–2003) og Innst. O. nr. 97 (2002–2003). Bakgrunnen for lovendringene var EUs rådsdirektiv 2001/40/EF om gjensidig anerkjennelse av avgjørelser om utsendelse av tredjelandsborgere. Lovvedtaket innebar bl.a. at det ble gjort en endring i utlendingsloven § 34 a om oversending av opplysninger til land som deltar i Schengen- eller Dublinsamarbeidet. Konkret ble adgangen i § 34 a første ledd første punktum til å oversende opplysninger om enkeltpersoner i sak om visum, asyl eller oppholdstillatelse, utvidet til å omfatte også sak om bortvisning og utvisning. Lovendringen trådte i kraft 4. juli 2003.

19. juni 2003 vedtok Stortinget ytterligere endringer i utlendingsloven, jf. Ot.prp. nr. 95 (2002–2003) og Innst. O. nr. 130 (2002–2003). Bakgrunnen for endringene var EUs rådsforordning nr. 343/2003 av 18. februar 2003 om fastsettelse av kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken medlemsstat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i en medlemsstat av en borger av et tredjeland (Dublin II-forordningen).

Blant de bestemmelser som ble endret, var utlendingsloven § 34 a. Henvisningen i § 34 a første ledd første punktum til Dublin-konvensjonen ble erstattet av en henvisning til avtalen mellom Norge, Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat. Lovendringen trådte i kraft 1. september 2003.

I forslaget til endring av utlendingsloven § 34 a i Ot.prp. nr. 95 (2002–2003), ble det som da var gjeldende ordlyd lagt til grunn i gjengivelsen av § 34 a første ledd første punktum for øvrig. Ved en forglemmelse ble det ikke tatt hensyn til at Stortinget også hadde fått seg tilsendt forslag til endring i utlendingsloven § 34 a ved Ot.prp. nr. 49 (2002–2003). Når lovendringene vedrørende Dublin II-forordningen trådte i kraft 1. september 2003, innebar det dermed at den øvrige ordlyden i § 34 a første ledd første punktum ble endret tilbake til slik bestemmelsen var tidligere, dvs. uten uttrykkelig hjemmel til å oversende opplysninger i bortvisnings- og utvisningssaker.

Feilen antas å være av begrenset praktisk betydning, da dagens adgang til å oversende opplysninger allerede er relativt vidtrekkende. Departementet mener likevel at feilen bør rettes opp så raskt som mulig, ved at det igjen inntas en hjemmel

i § 34 a for oversendelse av opplysninger i sak om bortvisning og utvisning.

3.2 Merknader til bestemmelsen i lovforslaget

Til utlendingsloven § 34 a:

Det vises til de generelle merknadene under punkt 3.1.

3.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget til endring i utlendingsloven § 34 a antas ikke å få økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

Kommunal- og regionaldepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i introduksjonsloven og utlendingsloven.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i introduksjonsloven og utlendingsloven i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i introduksjonsloven og utlendingsloven

I

I lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2 nytt annet ledd skal lyde:

Rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram gjelder bare for personer som er bosatt i kommunen i henhold til særskilt avtale mellom utlendingsmyndighetene og kommunen. Kravet om særskilt avtale gjelder likevel ikke for personer som nevnt i § 2 første ledd bokstav d.

§ 2 nåværende annet og tredje ledd blir tredje og fjerde ledd.

§ 3 første ledd skal lyde:

Kommunen sørger for tjenester etter denne loven til nyankomne innvandrere som er bosatt i kommunen, *jf. § 2 annet ledd.*

§ 3 tredje ledd skal lyde:

Kommunen kan tilby introduksjonsprogram til nyankommet utlending med oppholds- eller arbeidstillatelse i henhold til utlendingsloven §§ 9 og 8 annet ledd som er familiemedlemmer til andre enn personer nevnt i § 2, *til nyankommet utlending over 55 år med oppholdsgrunnlag som nevnt i § 2*

første ledd, og til nyankommet utlending som nevnt i § 2 som er bosatt i kommunen uten særskilt avtale mellom utlendingsmyndighetene og kommunen.

II

I lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) skal § 34a første ledd første punktum lyde:

I den utstrekning Norge er forpliktet til det som deltaker i Schengensamarbeidet og samarbeidet i henhold til avtale mellom Norge, Island og Det europeiske fellesskap om kriterier og mekanismer for å avgjøre hvilken stat som er ansvarlig for behandlingen av en asylsøknad som fremlegges i Norge, Island eller en medlemsstat, kan utlendingsmyndighetene uten hinder av taushetsplikt oversende opplysninger om enkeltpersoner til myndighetene i land som deltar i slikt samarbeid, som ledd i eller til bruk ved behandling av sak om visum, asyl, *bortvisning, utvisning* eller oppholdstillatelse.

III

Endringene i introduksjonsloven trer i kraft 1. september 2004. Endringen i utlendingsloven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.